

ADDENDUM

bij het ADVIES [A-2020-005-ESR](#) van 19 februari 2020 betreffende de

Ontwerpen van tariefmethodologieën die vanaf 1 januari 2021 voor de waterdiensten in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest toepasbaar zijn

Aanvraag behandeld door	Commissie Leefmilieu
Advies uitgebracht door de Plenaire zitting op	19 maart 2020

Vooraf

In december 2018 werd bij **de Raad** een adviesaanvraag aanhangig gemaakt betreffende het ontwerp van ordonnantie tot wijziging van de ordonnantie van 20 oktober 2006 tot opstelling van een kader voor het waterbeleid. Deze aanvraag werd op 7 december 2018 door zijn commissie Leefmilieu onderzocht. Tijdens deze zitting werd het ontwerp van ordonnantie voorgesteld als een gewone tekst die het operationeel karakter van de ordonnantie tot opstelling van een kader voor het waterbeleid moest verbeteren. **De Raad** had op basis hiervan enkele algemene beschouwingen geformuleerd. Welnu, artikel 20 van het ontwerp van ordonnantie heeft de ordonnantie tot opstelling van een kader voor het waterbeleid als volgt gewijzigd :

Art. 20.- Bij artikel 38 van dezelfde ordonnantie worden de volgende wijzigingen aangebracht:

- 1° paragraaf 2 wordt vervangen door wat volgt: § 2. De reële kostprijs van het watergebruik wordt volledig gedekt door twee bronnen van financiering: enerzijds een privéfinanciering via de prijs van het water en de heffingen die gefactureerd worden aan de eindgebruikers en anderzijds een overheidsfinanciering via een financiële participatie van het Gewest." ;*
- 2° paragraaf 3 wordt vervangen door wat volgt: "§ 3. De criteria en tarifieringsbeginselen die van toepassing zijn op waterdiensten omvatten ten minste de volgende elementen:*
- de verschillende economische sectoren, opgesplitst volgens ten minste de huishoudelijke sector en de sectoren die niet-huishoudelijk afvalwater lozen, dragen op gedifferentieerde wijze bij tot de kosten van de waterdiensten, met naleving van het beginsel dat de vervuiler betaalt;*
 - de prijsstructuur van het water moet aan iedereen de toegang verzekeren tot het water dat nodig is voor de gezondheid, de hygiëne, en de menselijke waardigheid en moet, bijgevolg, in sociale maatregelen voorzien;*

de tariefstructuur spoort de eindgebruikers aan om zich op een milieubewuste manier te gedragen, d.w.z. om op een doeltreffende en spaarzame manier gebruik te maken van de hulpbronnen teneinde bij te dragen tot de verwezenlijking van de milieudoelstellingen van voorliggende ordonnantie;

de huishoudelijke tarifiering houdt rekening met het aantal personen waaruit het huishouden bestaat, door de hantering van progressieve tarieven in functie van het beroep dat er op de waterdiensten gedaan worden en voor zover het volledige verbruik van het huishouden in kwestie geregistreerd wordt door middel van een geïndividualiseerde meter eigen aan het huishouden en dit onder de verantwoordelijkheid van de bij artikel 17, § 1, 3° bedoelde wateroperator ressorteert;

de prijs en kostprijs van het water mogen geen geografische discriminatie tussen eindgebruikers invoeren. "

De Raad werd vervolgens driemaal geraadpleegd betreffende de watertarifiering. Hij ontving namelijk adviesaanvragen betreffende :

- het memorandum tariefmethodologie « water » (advies A-2019-016-ESR uitgebracht op 21 februari 2019). Deze aanvraag werd op 11/02/2019 behandeld door de commissie Leefmilieu;
- op verzoek van Vivaqua, een indexering van zijn tarieven op 1 januari 2020 (advies A-2019-071-ESR uitgebracht op 17 oktober 2019). Deze aanvraag werd op 10/10/2019 behandeld door de commissie Leefmilieu;
- de ontwerpen van tariefmethodologieën die vanaf 1 januari 2021 voor de waterdiensten in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest toepasbaar zijn (advies A-2020-005-ESR uitgebracht op 19 februari 2020). Deze aanvraag werd op 04/02/2020 behandeld door de commissie Leefmilieu.

De wettelijke termijn voor het uitbrengen van zijn adviezen (ook al wordt deze na akkoord van de Ministers soms met enkele dagen verlengd) laat de Raad niet toe om tot een onderzoek van teksten over te gaan met dezelfde wetenschappelijke nauwkeurigheid als actoren zoals BRUGEL of de ULB, wat hem zou toelaten om meer omstandige adviezen uit te brengen (**de Raad** had reeds de aandacht gevestigd op deze moeilijkheid, met name in zijn advies [A-2008-016-ESR](#) dat hij uitbracht op 17 april 2008). **De Raad** rekent dan ook zowel op de goede trouw van de personen die hij hoort dan op de precisie, de volledigheid en de transparantie van de informatie die hem worden verstrekt en die aan de grondslag ligt van zijn adviezen over de verschillende onderwerpen die hij moet behandelen.

Welnu, tijdens de hoorzittingen georganiseerd in het kader van deze adviesaanvragen werd het onderwerp van de wijziging van de ordonnantie met het kader voor het waterbeleid niet ter sprake gebracht, en meer bepaald de mogelijkheid van de overstap naar een lineaire huishoudelijke tarifiering indien het verbruik van een gezin niet met behulp van een geïndividualiseerde teller wordt geregistreerd. Daarbij komt dat ook het gevaar voor een aanzienlijke sociale impact van de lineaire huishoudelijke tarifiering niet werd onderstreept. Deze impact lijkt bovendien te zijn onderschat en wordt in de documenten, die aan de Raad werden medegedeeld, voorgesteld op een manier die onvoldoende transparant is. Het voorbeeld van tabel 36 « tariefimpact bij normaal huishoudelijk verbruik » op bladzijde 117 van het document « methodologie VIVAQUA motivering » is in dit verband veelzeggend :

Tariefimpact bij normaal huishoudelijk verbruik

# bew.	# meters	Gemiddelde	Vaste term	Variabele term	Progressief	Vast gedeelte	Tarief 2019	Stijging t.o.v. 2019	Lineair	Saldo Lineair vs. Progressief
1	38.032,00	34,76	43 €	129 €	173 €	25%	136,00 €	27%	183,10 €	6%
2	39.110,00	32,62	43 €	119 €	282 €	15%	230,30 €	22%	305,70 €	9%
3	25.512,00	31,11	43 €	112 €	379 €	11%	314,50 €	21%	418,60 €	10%
4	24.704,00	29,16	43 €	103 €	454 €	10%	378,60 €	20%	512,30 €	13%
5	12.278,00	27,86	43 €	97 €	526 €	8%	440,20 €	20%	603,50 €	15%
6	4.783,00	26,59	43 €	91 €	587 €	7%	491,50 €	19%	728,30 €	24%
7	1.575,00	25,88	43 €	87 €	654 €	7%	548,40 €	19%	815,10 €	25%
8	552	25,9	43 €	87 €	741 €	6%	624,10 €	19%	919,80 €	24%
9	235	26,36	43 €	89 €	848 €	5%	716,30 €	18%	1.040,40 €	23%
10	67	27,33	43 €	94 €	984 €	4%	834,20 €	18%	1.185,60 €	21%

Immers, volgens **de Raad** roept deze tabel heel wat vragen op. Zo stelt hij zich met name vragen bij :

- de relevantie van de kolom « saldo lineair vs progressief »;
- het representatief karakter van de situaties die in aanmerking worden genomen (er worden ongeveer 150 000 tellers geteld, dit terwijl meer dan 500.000 gezinnen water verbruiken in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest);

- de niet-wetenschappelijke berekening en de in bepaalde gevallen blijkbaar sterk onderschatte berekening van de verbruiksgemiddelden (met name voor de huishoudens van 1 persoon);
- het type van de gecomptabiliseerde tellers (betreft het enkel individuele tellers ?);
- de keuze van inkleuring van bepaalde kolommen die een gerichte lezing meebrengen van de gegevens die deze bevatten.

In zijn advies van 28 februari 2020 (zie bijlage) toont de ULB zich nochtans alarmistisch over de sociale impact en onderstreept dat men « *voor de collectieve tellers en de huishoudens, die aan het lineair tarief zijn onderworpen, stijgingen van de factuurbedragen registreert [...] die tussen 35 en 48 % bedragen* ».

De Raad besteedt bijzonder veel aandacht aan de waterprijs omwille van het belang ervan wat betreft de werkingskost van de bedrijven en de impact op het budget van de gezinnen. Gelet op deze elementen heeft **de Raad** dit ADDENDUM opgesteld bij het advies [A-2020-005-ESR](#) van 19 februari 2020 betreffende de ontwerpen van tariefmethodologieën die vanaf 1 januari 2021 voor de waterdiensten in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest toepasbaar zijn.

Het advies van de ULB stelt nog verschillende andere vragen, en met name betreffende :

- de methodologie om de gemiddelden van het waterverbruik te bepalen;
- het watervolume dat in de eerste schijf van het progressief tarief inbegrepen is;
- de doeltreffendheid en de administratieve kost van de toepassing van het beginsel van “de vervuiler betaalt” wat betreft de inzameling en sanering van regenwater;
- de toepassing van een “vast aandeel per huishouden”, wat de vaststelling van het aantal huishoudens in gebouwen met een collectieve teller vereist, wanneer het juiste aantal woningen of wooneenheden onbekend is;
- het realistisch karakter van een doelstelling voor de installatie van individuele tellers bij alle waterverbruikers en de gepastheid om de financiering ervan te mutualiseren;
- de sociale en milieugebonden rol van het progressief tarief.

De Raad stelt zich van zijn kant eveneens vragen bij :

- de noodzaak om de toereikende financiering van de wateroperatoren te verzekeren die hen toelaat om de opdrachten te vervullen die hen zijn toevertrouwd, met name gelet op de aanzienlijke investeringen die dienen gedaan voor het onderhoud van het netwerk voor de inzameling en de behandeling van afvalwater;
- de financieringsbronnen van de wateroperatoren in een gewestelijke context waarbij actoren vrijgesteld zijn van belastingen. Moet de financiering van de opdrachten van de wateroperatoren worden verzekerd met de waterfacturen (en bijgevolg door alle verbruikers) of met gewestelijke toelagen (en bijgevolg door de Brusselse belastingbetalers) ?
- de meest gepaste communicatie om zowel de huishoudens als de economische actoren te sensibiliseren voor overmatig waterverbruik, waterverlies en waterlekken. Dit moet tot een rationeel waterverbruik aanzetten;
- vanuit globaal oogpunt en behalve de sociale impact, de milieu- en economische impact van de hervorming van het waterbeleid voor het Gewest en de economische actoren.

De Raad is van oordeel dat deze vragen duidelijke en gepaste antwoorden verdienen. Hij wil deze vraagstukken dan ook onderzoeken en behoudt zich het recht voor om over deze onderwerpen een initiatiefadvies uit te brengen. Hij vindt het bovendien noodzakelijk om hieraan een grondige studie te

wijden en hierop antwoorden te verschaffen alvorens de tariefmethodologieën inzake waterverbruik op duurzame wijze worden verankerd.

Advies

1. Algemene beschouwingen

1.1 Waterprijs

De Raad is van oordeel dat een waterfactuur slechts de effectieve waterkostprijs mag vertegenwoordigen (beginsel van “de vervuiler betaalt”) op voorwaarde dat de collectiviteit tevens het fundamenteel recht op water verzekert voor iedereen (solidariteitsbeginsel via de fiscaliteit).

De Raad vraagt bovendien met aandrang dat er bepalingen zouden worden ingesteld voor een beheersing van de waterprijs. Zo kunnen de bedragen, die de huishoudens en de ondernemingen moeten vereffenen, redelijk en betaalbaar blijven.

Het is bijgevolg noodzakelijk om te waken over de relevantie en de doeltreffendheid van de doelstellingen die worden of zouden worden bepaald. Dit denkproces is des te essentiëler wanneer de verwezenlijking van deze doelstellingen aanzienlijke kosten meebrengt. **De Raad** stelt zich in dit stadium met name vragen bij de noodzakelijke kost van een billijke toepassing van het beginsel van “de vervuiler die betaalt” voor de inzameling en sanering van regenwater, en van de veralgemening van de plaatsing van individuele tellers.

1.2 Sociale aspecten

Lineaire huishoudelijke tarifiering

De Raad is van oordeel dat men de sociale impact van de overstap op een lineaire huishoudelijke tarifiering moet beperken indien het verbruik van een gezin niet met behulp van een geïndividualiseerde teller wordt geregistreerd. Hij vindt dit des te essentiëler daar :

- ongeveer twee derden van de in het Brussels Hoofdstedelijk gewest geïnstalleerde tellers collectieve tellers zijn;
- de collectieve woningen, die over geen individuele tellers beschikken, voor het merendeel worden betrokken door huishoudens uit minder begoede sociaal-professionele middens;
- de stijging van de waterprijzen, die de toepassing van het lineair tarief zal meebrengen, waarschijnlijk groter zal zijn voor grote huishoudens die vaak over de laagste inkomens beschikken.

De maatschappelijke inzet van de lineaire prijsstijging is bijgevolg van groot belang en mag niet worden beschouwd als een bijkomende kwestie. Drinkbaar water is bovendien van levensbelang en moet verplicht voor iedereen toegankelijk zijn, en het recht op water en op de sanering ervan moeten worden erkend.

Hij dringt erop aan dat de bepalingen genomen inzake watertarifiering op zijn minst een doeltreffend en waardig waterbeheer zouden verzekeren teneinde rekening te houden met de bevolkingsgroepen die met situaties van waterprecariteit worden geconfronteerd. Hij vraagt daarom met aandrang dat een **sociaal lineair tarief** zou worden ingevoerd om de sociale impact van een aanzienlijke stijging van

de waterprijs voor de huishoudens te beperken, en meer bepaald voor zij die een woning betrekken die niet met een individuele teller is uitgerust.

Bestrijding van de precariteit inzake waterverbruik

Vanuit een meer globaal oogpunt vindt **de Raad** het essentieel dat de tariefmethodologie en de andere publieke bepalingen een sociale rol vervullen teneinde de precariteit inzake waterverbruik te bestrijden. Hij herinnert eraan dat hij reeds heeft gevraagd om :

- de mogelijkheid te onderzoeken om aan de maandelijks facturatie van het waterverbruik een systematisch karakter te geven. Deze mogelijkheid zou het aantal onbetaalde facturen kunnen verminderen. Men moet evenwel de impact van een eventueel maandelijks karakter van de facturen op de beheerskosten van de operatoren meten (in het bijzonder indien deze facturen per gewone post zouden worden verstuurd);
- erover te waken dat het instrument van het sociaal tarief en/of het sociaal waterfonds duidelijk en toegankelijk is;
- de tariefschijven te herzien teneinde de financiële impact voor de kleine verbruikers te beperken (bijvoorbeeld door een uitbreiding van de eerste schijf tot 30m³ per persoon te voorzien);
- om de bedragen van de tussenkomst van het Gewest in de waterkostprijs die zouden verminderen (of afgeschaft worden) voor een instrument van sociale tarifiering of een uitbreiding van het sociaal fonds voor de toegang tot water te bestemmen.

1.3 Informatie en communicatie

De Raad vindt het essentieel om een communicatieagenda te voorzien voor elke eventuele stijging van de watertarieven. Dit zou de betrokkenen (huishoudens en ondernemingen) toelaten om op deze tariefwijzigingen vooruit te lopen en zich hieraan aan te passen. Hij meent bovendien dat deze communicatie de informatie van de verbruikers over de steunvoorzieningen, waarop zij beroep kunnen doen, zal moeten omvatten.

*
* *